

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВСП «РІВНЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»

Циклова комісія юридично-соціальних дисциплін

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ

(назва навчальної дисципліни)

освітньо-професійна програма Облік і оподаткування
(назва освітньо-професійної програми)

галузь знань 07 Управління та адміністрування
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 071 Облік і оподаткування
(шифр і назва спеціальності)

галузь знань D Бізнес, адміністрування та право
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність D1 Облік і оподаткування
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(назва спеціалізації)

відділення економічне
(назва відділення)

Програму навчальної дисципліни ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ розроблено на основі освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування», спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління і адміністрування», затвердженій Вченою радою НУБІП України, протокол від 24 квітня 2024 року №11;

освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування», спеціальності D1 «Облік і оподаткування» галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право», затвердженій Вченою радою НУБІП України, протокол від 25 квітня 2025 року №10

Розробники: Купчишина Тетяна Володимирівна, викладач соціально-економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програму навчальної дисципліни розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії юридично-соціальних дисциплін

Протокол від 29 серпня 2025 р. № 1

Голова циклової комісії юридично-соціальних дисциплін

29 серпня 2025 р.

(підпис)

Ольга ЧОРНОБРИВА

(ініціали та прізвище)

Погоджено методичною радою ВСП «РФК НУБІП України»

Протокол від 29 серпня 2025 року № 1

29 серпня 2025 року

Голова

(підпис)

Людмила БАЛДУЧ

(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	071 Облік і оподаткування
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D1 Облік і оподаткування
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	обов'язкова
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість змістових модулів	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма контролю	залік
Показники навчальної дисципліни для денної форми навчання	
Форма навчання	денна форма навчання
Рік підготовки	2025-2026
Семестр	3
Аудиторні години:	42
Лекційні	30
Практичні	
Семінарські	12
Самостійна робота	48
Кількість тижневих годин для денної форми навчання	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	2 год
самостійної роботи студента	2 год

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – комплексне вивчення студентами економічних відносин як форми суспільного виробництва, ґрунтовне пізнання проблем ефективного використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимальних результатів у задоволенні людських потреб, що невинно зростають.

Передумовами вивчення навчальної дисципліни є знання і вміння, одержані студентами під час вивчення дисциплін «Громадянська освіта», «Історія України», «Основи правознавства», «Вступ до спеціальності».

Супутні та наступні навчальні дисципліни – «Економіка підприємства», «Бухгалтерський облік», «Фінанси, гроші та кредит», «Економічний аналіз», «Податкова система», «основи зовнішньоекономічної діяльності», «Статистика»

Завдання навчальної дисципліни:

- надання студентам теоретичних знань щодо загальних основ економічного життя суспільства;
- розкриття закономірностей розвитку суспільного виробництва;

- вивчення механізму дії економічних законів і механізму використання їх людьми у процесі господарської діяльності;
- визначення суттєвих рис основних соціально-економічних систем та напрямків їх еволюції;
- з'ясування ролі політичної економії у розробці шляхів формування соціально-орієнтованої економічної системи суспільства.

Як результат вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- основні економічні закони та закономірні зв'язки економічних понять, категорій, структур;
- основні економічні процеси, що відбуваються в національній економіці;
- суть та призначення економічних реформ та їх наслідки;
- основні принципи та закони функціонування ринкової економіки;

уміти:

- обґрунтовувати свої знання з точки зору економічних законів;
- встановлювати логічні зв'язки економічних понять і категорій;
- аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання соціально-економічних відносин;
- виявляти закономірності сучасної економіки на мікро- та макrorівнях;
- використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської інформації;
- аналізувати соціально-економічні явища і процеси.

Очікувані результати навчання.

Після вивчення дисципліни «Політична економія» у здобувачів освіти формуються такі **компетентності**:

Загальні (ЗК):

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Програмні результати навчання (РН):

РН 1. Знати економічні категорії та закони для розуміння зв'язків, що існують між процесами та явищами в різних економічних системах.

РН 2. Розуміти місце предметної області в загальній базі знань та значення облікової, податкової і статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів під час розв'язання проблем сфери економічної відповідальності підприємств.

РН 11. Визначати й аналізувати фінансово-економічні показники діяльності підприємства для виявлення резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів.

РН 15. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.

РН 16. Вміти працювати самостійно і в команді, нести професійну відповідальність за результати роботи, дотримуватися норм та стандартів професійної етики для досягнення спільної мети.

РН 17. Дотримуватися вимог професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення економічного розвитку України.

РН 21. Демонструвати знання природничих та гуманітарних дисциплін з метою розуміння і виконання облікових процедур та прийняття управлінських рішень під час функціонування підприємств аграрної сфери.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Політична економія як фундаментальна суспільна наука

Зародження, еволюція та етапи становлення політичної економії. Політекономічні напрями, школи і течії.

Політична економія в системі наук.

Предмет політичної економії. Тракткування дисципліни політичної економії різними школами. Політична економія як наука про виробничі відносини у взаємодії з продуктивними силами.

Метод політекономії. Загальнонаукові та спеціальні методи пізнання економічних процесів.

Функції політекономії: теоретико-пізнавальна, практична, виховна, методологічна.

Економічні категорії та економічні закони. Економічні закони як регулятор виробництва. Система економічних законів. Механізм дії і використання економічних законів. Політекономія як наука про економічні закони.

Політична економія і економічна політика. Єдність політекономії і господарської практики. Роль політекономії в здійсненні суспільно-економічних процесів в Україні.

2. Виробництво і його основні чинники

Зміст виробництва та його складові елементи. Виробництво як процес суспільної праці. Фази суспільного виробництва. Процес виробництва як взаємодія продуктивних сил та виробничих відносин.

Продуктивні сили суспільства, їх функціональна структура. Людина як основний елемент продуктивних сил. Показники розвитку продуктивних сил.

Виробничі відносини, їх суть, система і структура. Взаємодія продуктивних сил і виробничих відносин. Спосіб виробництва та формації.

Структура суспільного виробництва. Матеріальне і нематеріальне виробництво. Виробнича і соціальна інфраструктура, їх суть.

Основні чинники виробництва. Робоча сила та її властивості. Засоби і предмети праці. Земля як фактор виробництва.

Цілі і наслідки виробництва. Суспільний продукт як результат суспільного виробництва.

Технологічний спосіб виробництва. Типи технологічного способу виробництва. НТП та його форми. Науково-технічна революція.

3. Економічні потреби суспільства і роль виробництва в їх задоволенні

Сутність потреб і особливості їх розвитку. Потреби як спонукальний мотив економічної діяльності людей. Класифікація економічних потреб та їх структура.

Закон зростання потреб та механізм його дії. Безмежність потреб. Обмеженість ресурсів. Роль виробництва в задоволенні економічних потреб суспільства. Потреби і споживання. Основні тенденції формування сучасної структури суспільних потреб. Економічні інтереси та їх класифікація.

4. Економіка суспільства як сукупність видів економічної діяльності

Економічна система суспільства: її суть, форми, структура. Суть і види економічної діяльності. Економічна діяльність як процес суспільної праці.

Суспільний поділ праці як матеріальна основа економічних відносин. Форми суспільного поділу праці: загальна, часткова, одинична. Основні організаційно-економічні форми суспільного поділу праці: спеціалізація виробництва, кооперація, концентрація та комбінування.

Джерела і рушійні сили розвитку економіки суспільства. Економічні суперечності, їх суть, характер і класифікація. Суперечності - джерело розвитку.

Ефективність суспільної економіки та її показники. Економічна та соціальна ефективність.

Основні напрями підвищення ефективності економічної системи суспільства.

5. Відносини власності в економічному житті суспільства

Суть власності, її економічний та юридичний зміст. Об'єкти та суб'єкти власності.

Роль власності в системі економічних відносин. Економічні форми реалізації власності. Суспільство і регламентація прав власника.

Еволюція типів і форм власності. Основні тенденції у відносинах власності на сучасному етапі.

Відносини власності в Україні. Цивільний кодекс України. Роздержавлення та приватизація власності в Україні.

Змістовий модуль 2.

6. Товарне виробництво і товарно-грошові відносини

Основні форми економічного життя людей. Натуральне господарство. Товарне виробництво, його еволюція, суперечності та характерні риси.

Товар і його властивості. Двоїстий характер праці, втіленої в товарі. Величина вартості товару та фактори, що на неї впливають. Суперечності між споживчою вартістю та вартістю товару.

Теорії вартості та їх різновиди.

Закон вартості, його функції та механізм дії.

Походження, сутність і функції грошей. Теорії грошей.

Грошовий обіг і його закони. Інфляція, її суть, види та соціально-економічні наслідки. Антиінфляційна політика держави.

Грошова система: суть, елементи, типи. Грошова система України: проблеми та перспективи.

7. Загальні основи ринку. Суб'єкти ринкової економіки

Поняття ринку, його характерні риси та функції. Ринок як форма організації суспільного виробництва.

Структура та види ринку. Класифікація ринку за суб'єктами та об'єктами ринкових відносин.

Ринкова інфраструктура, її сутність, елементи та функції.

Ринковий механізм та його основні елементи: попит, пропозиція, ринкова ціна, економічна конкуренція. Ринкова рівновага та механізм її досягнення. Ключові проблеми формування ринку в Україні.

Конкуренція і ринок. Основні види конкуренції. Типи конкурентної поведінки. Економічний закон конкуренції.

Монополія і конкуренція. Форми монополії. Економічні наслідки монополізму. Антимонопольне законодавство і антимонопольна політика.

Моделі ринкової економіки.

Різноманітність суб'єктів ринкової економіки. Підприємство як основний суб'єкт ринкової економіки та її первинна ланка.

Принципи та функції діяльності підприємств. Види підприємств. Матеріальні основи функціонування підприємств.

Капітал. Витрати виробництва, їх сутність та класифікація. Прибуток як кінцева мета діяльності підприємства (фірми).

Підприємництво, його суть, принципи, умови та функції. Форми та види підприємництва. Малий бізнес та його роль в економіці. Економічні основи розвитку підприємницької діяльності в Україні. Господарський кодекс України.

8. Змішана економіка та її типи

Основні засади теоретичного аналізу змішаної економіки. Сутність змішаної економіки, умови і причини її виникнення. Характерні риси і національні особливості змішаних економік.

Типи і структура змішаної економічної системи. Механізм функціонування сучасних змішаних економік.

Змішана економічна система і соціально-економічна система суспільства.

Економічна роль і функції держави у змішаній економіці. Сучасні методи державного регулювання змішаних економік. Державний перерозподіл доходів і ресурсів.

Змішана економіка і приватний сектор. Домогосподарства як підсистема приватного сектора змішаної економічної системи. Економічні функції домогосподарств. Фірми як підсистеми приватного сектора змішаної економічної системи.

Модель кругообігу ресурсів, продуктів і доходу у змішаних економічних системах.

Змішана економіка України: сутність, проблеми формування і функціонування, перспективи розвитку.

Змістовий модуль 3.

9. Суспільний продукт і його форми

Суспільне відтворення: суть і основні риси. Умови відтворення.

Сукупний суспільний продукт як результат суспільного виробництва. Структура суспільного продукту: вартісна, матеріально-речова, функціональна.

Система національних рахунків та її характеристика. Валовий національний продукт як основний показник у системі національних рахунків. Методи розрахунку ВВП: за витратами та доходами. Валовий внутрішній продукт.

Національне багатство і його відтворення. Суть і структура національного багатства.

10. Економічне зростання і його чинники

Економічне зростання як основна мета економічної політики держави. Економічне зростання: суть, типи, показники і значення. Нагромадження в механізмі зростання. Сутність, джерела і суб'єкти нагромадження. Заощадження і нагромадження.

Чинники економічного зростання. Науково-технічна революція, підвищення ефективності капіталовкладень, зростання продуктивності праці.

Теорії економічного зростання. Стадії економічного зростання.

Циклічність економічного розвитку. Сутність і види економічних циклів. Економічні кризи. Шляхи виходу з криз. Проблема економічного зростання в Україні.

11. Розподіл національного доходу. Споживання, заощадження і добробут людини

Сутність національного доходу, його форми: вартісна та натурально-речова. Національний дохід як джерело розвитку суспільства.

Стадії руху національного доходу: виробництво, розподіл, перерозподіл, використання (споживання та нагромадження).

Споживання національного доходу, фонд споживання та його структура. Доходи населення, їх види і джерела формування. Економічні та соціальні доходи, трудові і нетрудові. Заробітна плата - основна форма доходів населення. Суспільні фонди споживання, їх сутність та види.

Споживання і заощадження як функції доходу. Чинники споживання та заощадження.

Рівень життя населення та його показники.

12. Міжнародна економіка та її роль у зростанні добробуту людської спільноти світу

Об'єктивні передумови виникнення світового господарства. Поняття світового господарства та етапи його розвитку. Структура і суперечності сучасного світового господарства та закономірності його функціонування.

Особливості дії економічних законів у світовому господарстві.

Система міжнародних економічних відносин: міжнародна торгівля, міжнародний рух капіталу, міжнародна міграція робочої сили, міжнародний обмін технологіями, міжнародні валютні відносини.

Основні види інтеграційних формувань.

Проблеми інтеграції економіки України в світове господарство. Інтеграційні зв'язки й механізм міжнародного співробітництва України.

Економічні аспекти глобальних проблем, міжнародне співробітництво у їх розв'язанні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		лекції	практ	семін	с.р.
1	2	3	4	5	6
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.					
Тема 1. Політична економія як фундаментальна суспільна наука	6	2	-	2	2
Тема 2. Виробництво і його основні чинники	8	2	-	-	6
Тема 3. Економічні потреби суспільства і роль виробництва в їх задоволенні	6	2	-	-	4
Тема 4. Економіка суспільства як сукупність видів економічної діяльності	6	2	-	-	4
Тема 5. Відносини власності в економічному житті суспільства	8	2	-	2	4
Разом за змістовим модулем 1	34	10	-	4	20
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2.					
Тема 6. Товарне виробництво і товарно - грошові відносини	10	4	-	2	4
Тема 7. Загальні основи ринку. Суб'єкти ринкової економіки	10	4	-	2	4
Тема 8. Змішана економіка та її типи	8	2	-	-	6
Разом за змістовим модулем 2	28	10	-	4	14
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3.					
Тема 9. Суспільний продукт і його форми	4	2	-		2
Тема 10. Економічне зростання і його чинники	8	2	-	2	4
Тема 11. Розподіл національного доходу. Споживання, заощадження і добробут людини	8	2	-	-	6
Тема 12. Міжнародна економіка та її роль у зростанні доходу людської спільноти світу	8	4	-	2	2
Разом за змістовим модулем 3.	28	10	-	4	14
Усього годин	90	30	-	12	48

5. Теми лекційних, практичних, семінарських занять та зміст самостійного вивчення

№ теми	№ заняття	Вид навчальної діяльності	Назва теми	Кількість годин
			І семестр	
			Змістовий модуль 1.	34
1			Політична економія як фундаментальна суспільна наука	6
	1	лекція	Політична економія як фундаментальна суспільна наука. Зародження, еволюція та етапи становлення п/е. Політекономічні напрями і школи. Предмет, метод, функції політекономії. Політична економія і економічна політика.	2
		самостійне вивчення	Економічні категорії та економічні закони. Система економічних законів. Механізм дії і використання економічних законів/ Політична економія і економічна політика. Єдність п/е і господарської практики. Роль п/е в здійсненні соціально-економічних процесів в Україні	2
	2	семінарське заняття 1	Політична економія як фундаментальна суспільна наука.	2
2			Виробництво і його складові елементи	8
	3	лекція	Виробництво і його основні чинники. Зміст виробництва і його фази. Структура суспільного виробництва. Основні чинники виробництва. Цілі і наслідки виробництва. Продуктивні сили суспільства і виробничі відносини.	2
		самостійне вивчення	Технологічний спосіб виробництва, його типи. НТП та його форми. НТР.	4
		самостійне вивчення	Виробнича і соціальна інфраструктура	2
3			Економічні потреби суспільства і роль виробництва в їх задоволенні	6
	4	лекція	Економічні потреби суспільства і роль виробництва у їх задоволенні. Сутність, класифікація, структура потреб. Закон зростання потреб. Безмежність потреб і обмеженість ресурсів	2
		самостійне вивчення	Роль виробництва в задоволенні потреб суспільства. Потреби і споживання. Основні тенденції формування сучасної структури суспільних потреб. Економічні інтереси і їх класифікація	4
4			Економіка суспільства як сукупність видів економічної діяльності	6
	5	лекція	Економіка суспільства як сукупність видів економічної діяльності. Економічна система суспільства. Суть, форми, структура економічної	2

			системи. Суть і види економічної діяльності. Суспільний поділ праці	
		самостійне вивчення	Джерела і рушійні сили розвитку економіки. Економічні суперечності: суть, характер, класифікація. Ефективність суспільної економіки та її показники. Основні напрямки підвищення ефективності економічної системи суспільства	4
5			Відносини власності в економічному житті суспільства	8
	6	лекція	Відносини власності в економічному житті суспільства. Суть власності, її економічний і юридичний зміст. Об'єкти і суб'єкти власності. Роль власності в системі економічних відносин. Відносини власності в Україні. Цивільний кодекс України. Роздержавлення і приватизація власності в Україні	2
		самостійне вивчення	Еволюція типів і форм власності. Суспільство і регламентація прав власності	4
	7	семінарське заняття 2	Відносини власності в економічному житті суспільства.	2
			Змістовий модуль 2.	28
6			Товарне виробництво і товарно - грошові відносини	10
	8	лекція	Товарне виробництво. Натуральне господарство. Товарне виробництво, його еволюція, суперечності і характерні риси. Товар і його властивості	2
		самостійне вивчення	Теорії вартості і їх різновидності. Закон вартості, його функції та механізм дії. Грошова система: суть, елементи, типи. Грошова система України: проблеми і перспективи	4
	9	лекція	Гроші і грошова система. Походження, суть і функції грошей. Теорії грошей. Грошовий обіг і його закони. Інфляція, її суть, види, наслідки. Антиінфляційна політика держави.	2
	10	семінарське заняття 3	Товарне виробництво і товарно-грошові відносини	2
7			Загальні основи ринку. Суб'єкти ринкової економіки	10
	11	лекція	Загальні основи ринку. Поняття ринку, його риси і функції. Структура і види ринку. Ринковий механізм і його основні елементи. Функції ринку. Моделі ринку. Ринкова інфраструктура	2
		самостійне вивчення	Конкуренція і монополія Суть, види, роль конкуренції. Причини виникнення, форми, наслідки монополії. Антимонопольне законодавство і антимонопольна політика	2
		самостійне вивчення	Капітал. Витрати виробництва. Прибуток	2
	12	лекція	Суб'єкти ринкової економіки. Підприємництво. Різноманітність суб'єктів ринкової економіки. Підприємництво, його суть, принципи, функції,	2

			умови. Підприємство як основний суб'єкт ринкової економіки. Принципи, функції, види підприємств, основи їх функціонування.	
	13	семінарське заняття 4	Загальні основи ринку. Суб'єкти ринкової економіки.	2
8			Змішана економіка та її типи	8
	14	лекція	Змішана економіка та її типи Сутність змішаної економіки, умови і причини її виникнення. Типи і структура змішаної економіки. Роль держави в змішаній економіці. Економічна роль і функції держави в змішаній економіці. Методи ДРЕ.	2
		самостійне вивчення	Домогосподарства як підсистема приватного сектора. Економічні функції домогосподарств.	2
		самостійне вивчення	Змішана економіка України : сутність, проблеми формування , перспективи розвитку	4
			Змістовий модуль 3.	28
9			Суспільний продукт і його форми	4
	15	лекція	Суспільний продукт і його форми Суспільне відтворення, його суть і риси. Суспільний продукт і його структура. Система національних рахунків	2
		самостійне вивчення	Валовий національний продукт як основний показник у системі національних рахунків. Методи розрахунку ВВП: за витратами та доходами. Валовий внутрішній продукт. Національне багатство, його відтворення і структура	2
10			Економічне зростання і його чинники	8
	16	лекція	Економічне зростання і його чинники Суть, типи, показники і фактори економічного зростання. Нагромадження, його суть, джерела і суб'єкти. Чинники економічного зростання. Циклічність економічного розвитку. Суть і види економічних циклів. Економічні кризи.	2
		самостійне вивчення	Теорії економічного зростання. Стадії економічного зростання. Світові економічні кризи. Проблеми економічного зростання в Україні	4
	17	семінарське заняття 5	Економічне зростання і його чинники	2
11			Розподіл національного доходу. Споживання, заощадження і добробут людини	8
	18	лекція	Розподіл національного доходу. Сутність НД, його форми. Стадії руху НД. Споживання НД. Фонд споживання і його структура. Доходи населення. Види і джерела доходів населення. Заробітна плата як основна форма доходів.	2
		самостійне вивчення	Суспільні фонди споживання, їх функції і види. Споживання і заощадження як функції доходу. Чинники споживання і заощадження.	4
		самостійне	Рівень життя населення та його показники	2

		вивчення		
12			Міжнародна економіка та її роль у зростанні добробуту людської спільноти світу	8
	19	лекція	Міжнародна економіка і її роль у зростанні добробуту людської спільноти світу Об'єктивні передумови виникнення світового господарства. Етапи розвитку світового господарства. Структура і закономірності функціонування сучасного світового господарства. Система міжнародних економічних відносин.	2
	20	лекція	Глобальні проблеми людства	2
		самостійне вивчення	Міжнародна економічна інтеграція. Основні види інтеграційних формувань. Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство.	2
	21	семінарське заняття б	Міжнародна економіка та її роль у зростанні добробуту людської спільноти світу.	2
			Всього	90

6. Індивідуальні завдання

№	Тема дисципліни	Вид індивідуального завдання
1	Зародження, еволюція та етапи становлення політичної економії. Політекономічні напрями, школи і течії	реферати
2	Економічні потреби суспільства і роль виробництва у їх задоволенні	дослідницька робота
3	Економічна система суспільства	реферати
4	Відносини власності в економічному житті суспільства	реферати
5	Товарне виробництво і товарно-грошові відносини	тести, інтелектуальні тренінги
6	Грошова система України: проблеми і перспективи	дослідницька робота
7	Загальні основи ринку. Суб'єкти ринкової економіки.	кросворди, інтелектуальні тренінги
8	Змішана економіка. Економічна роль і функції держави у змішаній економіці	реферати
9	Домогосподарства як підсистема приватного сектору економіки. доходи і витрати домогосподарств	дослідницька робота
10	Доходи населення. Види і джерела доходів населення	дослідницька робота
11	Економічне зростання. Циклічність економічного розвитку	реферати
12	Міжнародна економіка та її роль у зростанні добробуту людської спільності світу	кросворди, інтелектуальні тренінги
13	Міжнародна економічна інтеграція. Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство	дослідницька робота

7. Перелік питань на залік

1. Зародження, еволюція та етапи становлення і розвитку політичної економії
2. Предмет політичної економії і її функції
3. Методи пізнання економічних явищ. Економічні категорії і економічні закони
4. Політична економія і економічна політика
5. Зміст виробництва і його елементи.
6. Продуктивні сили суспільства і виробничі відносини.
7. Суспільне виробництво і суспільний продукт.
8. Технологічний спосіб виробництва та його чинники.
9. Сутність економічних потреб і особливості їх розвитку
10. Класифікація економічних потреб та їх структура
11. Закон зростання потреб і соціально-економічна ефективність
12. Економічні інтереси та їх класифікація
13. Суть, форми і структура економічної системи
14. Власність як економічна категорія
15. Еволюція типів і форм власності
16. Суб'єкти і об'єкти власності. Право власності
17. Тенденції розвитку відносин власності в Україні і в світі
18. Роздержавлення і приватизація в Україні
19. Натуральне виробництво, його суть і основні риси
20. Товарне виробництво, його еволюція, суперечності і характерні риси
21. Товар та його властивості. Вартість товару
22. Теорії вартості та їх різновиди

23. Походження, сутність і функції грошей
24. Грошова система: суть, елементи, типи
25. Інфляція, її суть, види і соціально-економічні наслідки
26. Поняття ринку, його характерні риси і функції. Моделі ринку
27. Структура та види ринку
28. Ринковий механізм та його основні елементи
29. Суть, види та роль конкуренції
30. Причини виникнення, форми та наслідки монополії
31. Підприємство як основний суб'єкт ринкової економіки. Принципи та функції діяльності підприємств
32. Види підприємств. Матеріальні основи функціонування підприємств
33. Витрати виробництва і прибуток
34. Підприємництво: суть, принципи, умови, функції, організаційні форми
35. Сутність змішаної економіки, умови і причини її виникнення
36. Типи і моделі змішаної економіки
37. Економічна роль і функції держави в змішаній економіці.
38. Сучасні методи державного регулювання економіки
39. Державний перерозподіл доходів і ресурсів
40. Змішана економіка і приватний сектор. Домогосподарства як підсистема приватного сектора економіки
41. Суть і види економічного відтворення
42. Сутність національного доходу
43. Стадії руху національного доходу: виробництво, розподіл, перерозподіл, використання (нагромадження, споживання)
44. Доходи населення, їх види і джерела формування
45. Заробітна плата – основна форма доходів населення
46. Диференціація доходів населення. Проблема бідних і багатих
47. Рівень життя населення та його показники
48. Економічне зростання як основна мета економічної політики держави
49. Чинники і типи економічного зростання
50. Теорії економічного зростання. Стадії економічного зростання
51. Циклічність як закономірність економічного розвитку. Види економічних циклів
52. Економічні кризи
53. Проблеми економічного зростання в Україні
54. Поняття світового господарства та етапи його розвитку
55. Структура і суперечності сучасного світового господарства та закономірності його розвитку
56. Система міжнародних економічних відносин
57. Міжнародна економічна інтеграція та основні види інтеграційних формувань
58. Економічні аспекти глобальних проблем
59. Проблеми інтеграції економіки України у світове господарство
60. Роль міжнародного співробітництва у розв'язанні глобальних проблем
61. Суспільні фонди споживання, їх функції та види
62. Суспільний продукт і його структура. Система національних рахунків

8. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Політична економія» у навчальному процесі застосовуються такі методи навчання:

1. В аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (лекція, розповідь, бесіда); наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні (самостійне виконання практичних завдань).

2. В аспекті логічності та мислення: пояснювально-ілюстративні (презентація); репродуктивні (короткі тестові контрольні).

3. В аспекті керування навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота під керівництвом викладача.

4. В аспекті діяльності в колективі: методи стимулювання (додаткові бали за реферати, презентації та індивідуальні завдання).

9. Контроль результатів навчання

9.1. Форми та засоби поточного і підсумкового контролю

Контроль знань студентів здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання здобувачів освіти з дисципліни є:

- індивідуальне опитування, фронтальне опитування;
- модульні контрольні роботи у формі тестування;
- студентські презентації та виступи на семінарських заняттях;
- залік.

Зміст курсу дисципліни «Політична економія» поділений на 3 змістових модулів. Кожний модуль включає в себе лекції, семінарські заняття та самостійну роботу студентів і завершується рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу.

У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-5, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 6-8, у змістовий модуль 3 (ЗМ3) – теми 9-12.

Після завершення відповідно змістового модуля проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**. До модульної контрольної роботи допускаються студенти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу в т. ч і матеріал самостійно, відпрацювали семінарські заняття.

Рейтингову кількість балів студента формують бали, отримані за модульні контрольні роботи, які проводяться у формі тестування, та середній рейтинг відпрацювання семінарських занять.

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі, тестові завдання обов'язково включають матеріал, який передбачено до самостійного опрацювання студентами. Студент, який не виконав вимоги щодо самостійної роботи чи будь якого іншого виду навчальної діяльності, не допускається до складання МК і даний модуль йому не зараховується.

У змістовому модулі 3 проводиться директорська контрольна робота

Семестрові бали (семестровий рейтинг) студент отримує як середнє арифметичне балів змістових модулів з усіх тем трьох змістових модулів:

Оцінка навчальної успішності студентів здійснюється під час семестрового оцінювання у формі заліку.

9.2. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи, директорської контрольної роботи, усних і письмових відповідей на питання, доповідей на семінарських заняттях – від 0 до 50 балів:

- глибоке, теоретично обґрунтоване розкриття питання; розрахунки, зроблені без помилок, проведено повний аналіз, відображена власна позиція – **48-50 балів**;
- обґрунтоване розкриття питання чи/та розрахунки, зроблені з незначними неточностями, які істотно не впливають на правильність відповіді – **45-47 балів**;
- відповідь не дає повного розкриття питання, не проведено повний аналіз результатів розрахунків, немає власної позиції – **42-44 балів**;
- неповне розкриття питання, доведені до завершення розрахунки але не зроблено їх аналіз; загалом наявні достатні знання – **38-41 балів**;

- питання розкрито фрагментарно, наявні фактологічні помилки під час викладу чи/та помилки під час проведення розрахунків – **34-37 балів**;
- відповідь неповна, наявні суттєві помилки при викладі та проведенні розрахунків – **30-33 балів**;
- відповідь має значні помилки елементарного рівня – **1-30 бали**;
- відсутність відповіді на питання – **0 балів**.

9. 3. Оцінювання за формами контролю

	Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (залік)	Разом
%	20	20	20	40	100
Мінімум	0	0	0	0	0
Максимум	50	50	50	50	50

9. 4. Шкала оцінювання

Відсоток правильних відповідей	Рейтинг за п'ятдесятибальною шкалою	Оцінка за п'ятибальною шкалою	Запис у заліковій книжці студента та відомості	Оцінка за дванадцятибальною шкалою
97-100	49, 50	5	відмінно	12
93-96	47, 48	5	відмінно	11
90-92	45, 46	5	відмінно	10
85-89	43, 44	4	добре	9
80-84	40, 41, 42	4	добре	8
75-79	38, 39	4	добре	7
69-74	35, 36, 37	3	задовільно	6
65-68	33, 34	3	задовільно	5
60-64	30, 31, 32	3	задовільно	4
менше 60	0-29	2	незадовільно	2

10. Методичне забезпечення

1. Копія або витяг з навчального плану.
2. Навчальна (типова) програма;
3. Програма навчальної дисципліни;
4. Комплексна контрольна робота;
5. Інструкційно-методичні матеріали до самостійної роботи здобувачів освіти;
6. Питання до семестрового заліку;
7. Білети до семестрового заліку;
8. Плани занять;
9. Конспект лекцій з дисципліни;
10. Інструкційно-методичні матеріали до семінарських занять;
11. Питання до модульного контролю;
12. Завдання до модульного контролю;
13. Методичні вказівки, рекомендації, розробки, навчальні посібники; електронні посібники, презентації, навчальні фільми, відео сюжети, тощо

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Економічна теорія: підручник / за заг. ред. В. П. Якобчук. К.: Ліра-К, 2022. 450 с.
2. Ларіна Я. С., Фомішин С. В. Політична економія: навч. посібник. К.: ЦНЛ, 2025. 504 с.
3. Ніколенко Ю. В. Політична економія: підручник. К.: ЦУЛ, 2019. 632 с.
4. Федоренко В.Г. Політична економія: Підручник. К.: Алерта, 2015, 487 с.
5. Щетинін А. І. Політична економія: Підручник К.: ЦНЛ, 2019. 480 с.

Допоміжні:

1. Економічна енциклопедія. За ред. Б.Л. Гаврилишина, А.С. Гальчинського, В.А. Ющенко та ін.: У 3 т. К.: Академія, 2000.
2. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. Харків: Право, 2019. 268 с.
3. Історія економіки та економічної думки: ХХ - початок ХХІ століття: Навчальний посібник [Електронний ресурс] / за редакцією В. В. Козюк, Л. А. Радіонової. – Режим доступу:http://pidruchniki.com/1157071840396/politekonomiya/teoriyi_ekonomichnogo_zrostanta_osobliviy_napryam_ekonomichnoyi_dumki
4. Основи економічної теорії : навч. посіб. / Л. Рібун [та ін.]. Львів : Растр-7, 2022. 234 с.
5. Соколов М., Горбач М., Бугас В. Економічна теорія: навч. посіб. К.: Вид-во Центр навчальної літератури, 2019. 532 с.
6. Статистичний щорічник України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Юхименко П.І., Леоненко П.М. Історія економіки та економічної думки. К.: Знання, 2011. 646 с.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України <http://www.rada.kiev.ua>
2. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство економіки України <http://www.me.gov.ua>
4. Державна фіскальна служба України <http://sfs.gov.ua/>
5. Міністерство фінансів України <https://mof.gov.ua/uk>
6. Законодавство України <http://www.zakon/rada.gov.ua>
7. Державна служба статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua>